Taflen ffeithiau
5

Hawliau dinasyddion yr UE yng Nghymru

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Hawl Dinasyddion yr UE i Astudio

Mae'r daflen ffeithiau hon yn cynnwys crynodeb byr o hawl Dinasyddion yr UE i astudio yng Nghymru. Yn y daflen ffeithiau hon, mae 'dinasyddion yr UE' yn cynnwys dinasyddion aelod-wladwriaethau'r UE, yn ogystal â dinasyddion gwladwriaethau'r Ardal Economaidd Ewropeaidd (Norwy, Gwlad yr Iâ a Liechtenstein) a dinasyddion y Swistir.

Ymhellach, mae'r daflen ffeithiau hon yn ymdrin â hawliau aelodau teuluol nad ydynt yn ddinasyddion yr UE eu hunain, lle mae eu hawl i fyw yn y DU yn deillio o'u perthynas â dinesydd yr UE*.

Yn dilyn ymadawiad y DU o'r Undeb Ewropeaidd **(Brexit)**, mae hawliau dinasyddion yr UE yng Nghymru wedi newid mewn rhai ffyrdd pwysig. Rhaid oedd i ddinasyddion yr UE ac aelodau o'u teulu a oedd yn byw yn y DU ar 31 Rhagfyr 2020, ac a oedd yn dymuno aros yng Nghymru, gyflwyno cais i'r **Cynllun Preswylio'n Sefydlog i Ddinasyddion yr UE (EUSS)** cyn 30 Mehefin 2021, naill ai am **Statws Preswylydd Sefydlog** (caniatâd amhenodol i aros) neu **Statws Preswylydd Cyn-sefydlog** (caniatâd i aros am 5 mlynedd).

Nid oedd yn rhaid i ddinasyddion Iwerddon a chanddynt ganiatâd amhenodol i aros gyflwyno cais o'r fath. Yn achos dinasyddion yr UE ac aelodau o'u teulu na wnaethant gyflwyno cais i'r EUSS cyn y dyddiad cau (sef 30 Mehefin 2021), nid oes ganddynt hawl i aros yn y DU ar ôl 1 Gorffennaf 2021 a dylent geisio cyngor cyfreithiol ar frys os ydynt bellach yn dymuno aros yng Nghymru.

Ni all dinasyddion yr UE a gyrhaeddodd y DU am y tro cyntaf ar, neu ar ôl, 1 Ionawr 2021 gyflwyno cais am **Statws Preswylydd Sefydlog** na **Statws Preswylydd Cyn-sefydlog**. Maent yn cyrraedd fel Ymwelwyr Tymor Byr. Os dymunant aros yn hwy nag ymweliad byr o hyd at 6 mis, rhaid iddynt gyflwyno cais am **Fisa Tymor Hir** (er enghraifft, i astudio, neu i weithio, neu i ymuno ag aelod o'u teulu).

Yn achos aelodau o deulu dinasyddion yr UE nad ydynt yn dod o'r UE, dim ond os ydynt yn meddu eisoes ar drwydded deulu'r EUSS, trwydded deulu'r AEE a roddwyd gan y DU, neu gerdyn preswylio biometrig a roddwyd gan y DU, y gallant ddod i'r DU ar ôl 1 Ionawr 2021.

A oes gan ddinasyddion yr UE yr hawl i astudio yng Nghymru?

Ysgolion Cynradd ac Uwchradd

Holl ddinasyddion yr UE

Mae rhieni yn gyfrifol am sicrhau bod eu plant yn cael eu haddysgu. Maent fel arfer yn gwneud hyn drwy anfon eu plentyn i'r ysgol. Mae gan bob plentyn o oedran ysgol gorfodol yr hawl i le am ddim yn yr ysgol gynradd a'r ysgol uwchradd.

Mae rhai rhieni'n dewis anfon eu plentyn i ysgol annibynnol sy'n codi ffioedd neu yn eu haddysgu gartref. Dylai dinasyddion yr UE gysylltu â'u hawdurdod lleol os oes ganddynt unrhyw gwestiynau am hawl eu plentyn i le am ddim yn eu hysgol leol.

* Gall 'aelodau teuluol' gynnwys: eich priod neu eich partner sifil, eich plant, eich wyrion/wyresau a'ch gorwyrion/gorwyresau dan 21 oed, eich plant dibynnol dros 21 oed, eich rhieni dibynnol, eich teidiau a'ch neiniau dibynnol, eich hen deidiau a'ch hen neiniau dibynnol, a rhai partneriaid dibriod a pherthnasau dibynnol eraill (pan fo'r Swyddfa Gartref wedi rhoi tystysgrif cofrestru 'aelod estynedig o'r teulu').

Addysg Bellach ac Uwch

Dinasyddion yr UE sydd â Statws Preswylydd Sefydlog neu Statws Preswylydd Cyn-Sefydlog (neu a gyflwynodd gais i'r EUSS cyn 30 Mehefin 2021)

Mae gan Ddinasyddion yr UE yr hawl i astudio mewn coleg neu brifysgol yng Nghymru. Mae gan ddinasyddion yr UE sydd â Statws Preswylydd Sefydlog yr hawl i astudio yng Nghymru am gyfnod amhenodol. Mae gan ddinasyddion yr UE sydd â Statws Preswylydd Cyn-Sefydlog yr hawl i astudio yng Nghymru hyd nes y daw eu statws i ben. Os ydych chi'n ddinesydd yr UE a'ch bod wedi gwneud cais i'r EUSS cyn y dyddiad cau, sef 30 Mehefin 2021, a'ch bod yn disgwyl penderfyniad, rydych yn cadw'r hawl i weithio ac astudio tan i chi gael Statws Preswylydd Sefydlog neu Statws Preswylydd Cyn-Sefydlog (neu tan na allawch mwyach apelio yn erbyn penderfyniad i wrthod eich cais).

Dinasyddion yr UE a gyrhaeddodd am y tro cyntaf ar, neu ar ôl, 1 Ionawr 2021

Ymwelwyr Tymor Byr

Caniateir i ddinasyddion yr UE sy'n cyrraedd fel Ymwelwyr Tymor Byr ddilyn cwrs astudio byr neu gymryd rhan mewn ymchwil academaidd, cyn belled nad yw'n para mwy na chwe mis. Os ydych yn ddinesydd yr UE, nid oes angen i chi wneud cais am fisa cyn cyrraedd, ond rhaid i chi ddangos prawf bod gennych ddigon o arian i gefnogi eich hun yn ystod eich astudiaethau yn y DU.

Ni chaniateir i chi:

- wneud gwaith cyflogedig neu ddi-dâl i gwmni yn y DU
- gweithio fel person hunangyflogedig
- gwneud lleoliad gwaith neu interniaeth.

Deiliaid Fisa Tymor Hir

Rhaid i ddinasyddion yr UE ac aelodau o'u teulu sy'n dymuno astudio am fwy na chwe mis wneud cais am Fisa Tymor Hir. Yn y rhan fwyaf o achosion, os caiff y fisa hwn ei roi, bydd gan ddinasyddion yr UE yr hawl i fyw yn y DU ac astudio, fel arfer i gwblhau cwrs neu gymhwyster penodol mewn sefydliad academaidd penodol. Os ydych yn ddinesydd yr UE a'ch bod yn dymuno newid eich sefydliad academaidd, neu eich cwrs neu gymhwyster, efallai y bydd angen i chi geisio newid telerau eich fisa neu ailymgeisio am Fisa Tymor Hir.

Faint fydd astudio yng Nghymru yn ei gostio i ddinesydd yr UE?

Dylai dinasyddion yr UE ystyried a allant fforddio astudio, neu barhau i astudio, yng Nghymru. Gall colegau a phrifysgolion yng Nghymru godi ffioedd a bydd y swm a godir arnoch hefyd yn dibynnu ar a ydych chi'n gymwys i gael statws 'ffioedd cartref'.

Statws Ffioedd Cartref

Myfyrwyr sy'n dechrau ym mlwyddyn academaidd 2020/21 (neu'n gynharach)

Bydd dinasyddion aelod-wladwriaethau'r UE a ddechreuodd gwrs addysg bellach neu uwch yng Nghymru yn 2020/21 neu'n gynharach yn elwa ar statws 'ffioedd cartref' gydol eu cwrs. Bydd hyn hefyd yn berthnasol i wladolion yr AEE a'r Swistir.

Myfyrwyr sy'n dechrau ym mlwyddyn academaidd 2021/22 (neu'n ddiweddarach)

Mae gwladolion yr UE, yr AEE a'r Swistir sy'n elwa ar hawliau dinasyddion o dan y gwahanol gytundebau ymadael, aelodau o deulu pobl o Ogledd Iwerddon, plant gwladolion y Swistir, plant gweithwyr o Dwrci, gwladolion y DU sy'n byw yn yr AEE a'r Swistir, gwladolion y DU a'r UE sy'n byw yn Gibraltar a dinasyddion Prydain ac Iwerddon o dan drefniant yr Ardal Deithio Gyffredin, sy'n dechrau cwrs addysg bellach neu uwch ar neu ar ôl 1 Awst 2021 yn dal i fod yn gymwys i gael statws 'ffioedd cartref'. Bydd amodau preswylio'n berthnasol a bydd y coleg neu'r brifysgol yn gyfrifol am gadarnhau statws ffioedd Dinasyddion yr UE.

Os oes gan ddinesydd yr UE statws 'ffioedd cartref' a'i fod yn 16-19 oed, ni fydd colegau AB yn codi ffi dysgu arno. Fodd bynnag, efallai y bydd rhaid iddo dalu ffi os yw'n ddysgwr mewn coleg 19 oed a throsodd. Bydd y coleg yn gallu rhoi mwy o wybodaeth i ddinasyddion yr UE am y ffioedd y mae'n eu codi.

Ni fydd dinasyddion yr UE a gwladolion eraill yr AEE a'r Swistir ac aelodau o'u teulu nad ydynt yn cael eu cwmpasu gan y gwahanol gytundebau ymadael, ac sy'n dod i Gymru am y tro cyntaf i ddechrau cwrs ym mlwyddyn academaidd 2021/22, yn gymwys i gael statws 'ffioedd cartref' a bydd eu coleg neu brifysgol yn codi ffioedd uwch arnynt.

Cyllid Myfyrwyr Cymru – Cymorth i Fyfyrwyr

Myfyrwyr sy'n dechrau ym mlwyddyn academaidd 2020/21 (neu'n gynharach)

Bydd dinasyddion yr UE, gwladolion yr AEE a'r Swistir ac aelodau o'u teulu a ddechreuodd gwrs addysg bellach neu uwch cyn 1 Awst 2021 yn parhau i dderbyn benthyciadau a grantiau myfyrwyr gan Cyllid Myfyrwyr Cymru gydol eu cwrs, os byddant yn parhau i fodloni'r meini prawf cymhwystra.

Myfyrwyr sy'n dechrau ym mlwyddyn academaidd 2021/22 (neu'n ddiweddarach)

Gall dinasyddion yr UE, gwladolion yr AEE a'r Swistir sy'n elwa ar hawliau dinasyddion o dan y gwahanol gytundebau ymadael, aelodau o deulu pobl o Ogledd Iwerddon, plant gwladolion y Swistir, plant gweithwyr o Dwrci, gwladolion y DU sy'n byw yn yr AEE a'r Swistir, gwladolion y DU a'r UE sy'n byw yn Gibraltar a dinasyddion Prydain ac Iwerddon o dan drefniant yr Ardal Deithio Gyffredin, sy'n dechrau cwrs addysg bellach neu uwch ar neu ar ôl 1 Awst 2021 yng Nghymru fod yn gymwys i wneud cais am fenthyciadau i fyfyrwyr a grantiau gan Cyllid Myfyrwyr Cymru. Bydd amodau preswylio'n berthnasol.

Ni fydd dinasyddion yr UE a gwladolion eraill yr AEE a'r Swistir ac aelodau o'u teulu nad ydynt yn cael eu cwmpasu gan y gwahanol gytundebau ymadael, ac sy'n dod i Gymru am y tro cyntaf i ddechrau cwrs ym mlwyddyn academaidd 2021/22, yn gymwys i gael benthyciadau i fyfyrwyr a grantiau gan Cyllid Myfyrwyr Cymru.

Mae colegau a phrifysgolion yng Nghymru yn darparu eu bwrsarïau, eu hysgoloriaethau a'u cyllid dewisol eu hunain. Bydd angen i fyfyrwyr gysylltu â'u coleg neu eu prifysgol yn uniongyrchol i gael rhagor o wybodaeth am gymhwystra a sut i wneud cais.

Sut mae dinasyddion yr UE yn profi eu hawl i astudio?

Fel arfer, mae plant o oedran cynradd ac uwchradd yn cael lle mewn ysgol leol sy'n gwasanaethu eu dalgylch. Gellir ymrestru plant mewn ysgol gynradd neu uwchradd drwy wneud cais i'w hawdurdod lleol. Rhaid i rieni neu ofalwyr brofi pwy yw'r plentyn a'i breswylfa yn yr ardal leol.

Addysg Bellach ac Uwch

O 1 Gorffennaf 2021, rhaid i ddinasyddion yr UE ddangos bod ganddynt naill ai Statws Preswylydd Sefydlog neu Statws Preswylydd Cyn-Sefydlog neu fath arall o ganiatâd i aros (megis Fisa Tymor Hir) i brofi eu hawl i aros ac i barhau i astudio yng Nghymru. Os ydych chi'n ddinesydd yr UE ac wedi gwneud cais dilys o dan yr EUSS cyn 30 Mehefin 2021 ond nad yw eich cais wedi'i benderfynu eto, gallwch hefyd ddarparu tystiolaeth o'ch cais fel prawf o'ch hawl i aros a pharhau i astudio yng Nghymru. Bydd angen i chi roi prawf o'ch preswylfa i fodloni meini prawf cymhwystra ar gyfer 'ffioedd cartref' neu gyllid myfyrwyr.

Rhagor o gyngor a chymorth

Os oes gan ddinasyddion yr UE gwestiynau am eu hawl i astudio yng Nghymru, eu cymhwystra i gael benthyciadau i fyfyrwyr neu os ydynt yn cael anawsterau wrth gael mynediad at addysg, gallant ofyn am help a chyngor yma:

Addysg Gynradd ac Uwchradd

Dewis ysgol – SNAP Cymru
https://www.snapcymru.org/help-for-families/choosing-a-school/?lang=cy

Cyngor ar Bopeth Cymru
https://www.citizensadvice.org.uk/family/education/

Addysg Bellach ac Uwch

Cyllid Myfyrwyr Cymru
https://www.cyllidmyfyrwyrcymru.co.uk

Astudio ym Mhrifysgolion Cymru
https://www.wales.com/lifestyle/studying/universities-wales

Cwestiynau Cyffredin am Gyflogaeth Dinasyddion yr UE

A fydd rhaid imi dalu er mwyn i'm plant gael addysg/mynychu ysgol?
Mae addysg ar gael am ddim mewn ysgolion sy'n cael eu rheoli gan awdurdodau lleol yng Nghymru. Mae gan rieni a gofalwyr ddyletswydd gyfreithiol i sicrhau bod eu plant yn mynychu ysgol. Mae'n drosedd cadw'ch plant i ffwrdd o'r ysgol heb reswm. Gallwch gofrestru'ch plentyn ar gyfer ysgol drwy'ch awdurdod lleol.

A oes angen i'm plant siarad Cymraeg neu Saesneg i fynychu ysgol?
Nac oes, byddan nhw'n cael cymorth i gyfathrebu a dysgu Saesneg a/neu Gymraeg.

Sut allaf ddysgu Saesneg neu wella fy Saesneg?
Mae Llywodraeth Cymru yn ariannu cyrsiau 'Saesneg ar gyfer Siaradwyr Ieithoedd Eraill' (ESOL). Nod y rhain yw'ch helpu i ddysgu Saesneg a gwella'ch Saesneg. Mae'r cyrsiau hyn yn aml ar gael am ddim ac yn cael eu darparu mewn llawer o ardaloedd ledled Cymru (https://llyw.cymru/saesneg-ar-gyfer-siaradwyr-ieithoedd-eraill-datganiad-polisi).

OGL © Hawlfraint y Goron 2021
WG43208 ISBN digidol 978-1-80195-992-6